

עניינים תוכן

<u>1</u>	מבוא
.....	מטרת המחקר
.....	השערת מחקר
2.....	סקירת ספרות
2.....	גירושין בעשורים האחרונים
2.....	ילדים בתהליך הגירושין
3.....	השפעות רגשיות על ילדים
5.....	סיכום
6.....	ביבליוגרפיה

מבוא

כיום, הגירושין הם תופעה חברתית שכיחה. מגמה זו של עלייה בשיעור הגירושין עולה באופן עקבי מאז שנות השישים והופכת להיות מנת חלקם של משפחות רבות בעולם המערבי בכלל ובישראל. ילד להורים גרושים צריך להתמודד עם שינויים אשר מזעזעים את עולמו. ראשית, קיימת העובדה שהתא המשפחתי שלו משנה את האופי שלו (רוזנברג, הרץ לזרוביץ וגוטמן, 1989). היחסים בין ההורים ובין ההורים והילדים משתנה ותפקיד ההורה מקבל הגדרה מחודשת. שנית, המצב הכלכלי של המשפחה משתנה ולעיתים רבות לכיוון השלילי, כך שהילד צריך להתמודד עם קשיים נוספים.

בנוסף לכך לעיתים הגירושין נעשים בצורה לא חיובית והחיכוכים הרבים שמתגלעים בין בני הזוג מוסיף לחץ נוסף על הילד. בשל השינויים הללו הילדים עוברים תהליכים רגשיים משמעותיים אשר יכולים ללוות אותם במשך כל ימי חייהם (Leopold & Kalmijn, 2016). הזנחה רגשית של הילדים ואי טיפול באותם רגשות יכולים ליצור חסכים עמוקים בקרבם ולהקשות על איכות חייהם. תחושות כמו אובדן, דכאון ותופעות שליליות אחרות יכולות ללוות אותם, בשל הליך הגירושין, במשך שנים רבות ואולי למשך כל ימי חייהם (Wallerstein & Lewis, 2004). לכן, יש צורך להבין את התהליכים הרגשיים שאותם ילדים עוברים. הבנה זו יכולה לעזור לנו לדעת כיצד למצוא את הכלים אשר יכולים לעזור לאותם ילדים לקבל את השינויים אשר מתחוללים בעקבות הגירושין בצורה הטובה ביותר, עד כמה שניתן.

מטרת המחקר

מטרות המחקר הם לבחון את השפעת הגירושין על הילדים מבחינת הטראומה שתהליך הגירושין גורם להם ומבחינת הכאב הרגשי שהם מרגישים. מחקר זה חשוב במיוחד בעשורים האחרונים מאחר ותופעת הגירושין היא תופעה אשר צוברת תאוצה והופכת להיות מנת חלקם של משפחות רבות בעולם המערבי (מקור). שאלת המחקר תהיה, אם כן, **כיצד משפיע תהליך הגירושין על תחושת האובדן והטראומה של הילדים?**

השערת מחקר

השערת המחקר היא שתהליך הגירושין הוא תהליך אשר גורם לילדים לאבד את תחושת היציבות והבית שלהם בעקבות הגירושין. מאחר והם הורגלו לחיות במסגרת תא משפחתי מסוים, כאשר תא משפחתי זה מאבד את מסגרתו הם לא מסוגלים לעכל את השינוי ומרגישים כי הם איבדו את תחושת היציבות שלהם. ילדים לא מסוגלים להבין, במקרים רבים, את הדינמיות של מערכות היחסים של אנשים בוגרים והם נוטים לראות דברים זמניים בתור דברים נצחיים. משום כך הם לא יהיו מסוגלים להבין את תהליך הגירושין, ירגישו אי יציבות וחששות כבדים. אובדן יציבות התא המשפחתי שלהם יגרום להם להרגיש אובדן יציבות גם בתחומי החיים האחרים שלהם. מגמות אלו יהיו חמורות יותר ויותר ככל שתהליך הגירושין יהיה קשה ומכוער יותר, כפי שקורה במקרים לא מעטים.

סקירת ספרות

גירושין בעשורים האחרונים

שיעור הנישואין במדינת ישראל ירד בעשורים האחרונים ולעומתו עלה שיעור הגירושין לויין, (2006). מגמה זו אשר קיימת במדינה מאפיינת את כל מדינות ה OECD ולא רק את מדינת ישראל. אולם גם ביחס למדינות אלה ישראל ממקומת גבוה, כאשר לפי מכון המחקר של הכנסת מדינת ישראל ממוקמת במקום החמישי בשיעור הגירושין מתוך 38 המדינות(משה, 2013). בישראל קיימות, נכון לשנת 2013, 107 אלף משפחות חד הוריות עם ילדים עד לגיל 17. גידול של יותר מ20 אלף משפחות מאז שנת 2000. כשישי אחוזים מתוך הנתון הזה, 65 אלף משפחות, הן משפחות אשר בראשן עומד גרוש(משה, 2013). לפי נתוני הביטוח הלאומי בישראל יש מאה וחמישים ילדים להורים גרושים. מספר אשר נמצא בעלייה מתמדת בעשורים האחרונים(משה, 2013).

לתופעת הגירושין סיבות והביטים רבים. נישואים הומוגניים ברוב מדינות המערב, וגם בישראל, עוזרים לייצב את הנישואין ולמנוע גירושין אולם רק במידה מסוימת(לויין, 2006). כיום, המכנה המשותף הוא דווקא אינו ההיבט האתני ומן המוצא המשותף אלא דווקא רמת ההשכלה היא זו אשר גורמת לחיבור בין האנשים(לויין, 2006). תמורה זו לא שינתה את המגמה ההולכת והגוברת של הגירושין ותהליך זה עדיין נמצא בעלייה. נתון נוסף הוא כי משפחות אשר השקיעו בהון המשפחתי הם משפחות יציבות יותר מאשר משפחות אשר לא שמו את הדגש על ההיבט הכלכלי. אי ההשקעה בהיבט הכלכלי גם גורם לקלות יתרה בעת הגירושין שהרי הון רב גורם להתייקרות של הפרידה ומקשה על הגירושין באופן משמעותי. אם כן, כתוצאה מהעלייה בשיעור הגירושין חלה עם עלייה במספר הילדים שנאלצים להתמודד עם ההשלכות של תהליך הגירושין(הקר, 2010). הגירושין הם משבר קשה עבור הילדים וערעור על כל מה שהם הורגלו אליו במשך ימי חייהם. מכאן עולה השאלה מה חלקם של הילדים בהליך זה והאם ההורים לילדים גרושים מתייחסים להיבטים שונים ולרצונות שונים של הילדים בהליך הגירושין.

ילדים בתהליך הגירושין

כאשר בני הזוג מתגרשים לילדים יש מקום קטן מאוד בקביעת של עיצוב התא המשפחתי לאחר הגירושין. חוקרים הצביעו על התופעה כי ברגע שבני זוג מתגרשים הם אינם לוקחים בחשבון את הרצונות ואת הדעות של הילדים(הקר, 2010). מאחר והילדים הם קטנים ודעתם נחשבת ללא רלוונטית לגבי הליך מורכב ובוגר זה, דעתם מתקבלת בביטול ואין להם השפעה של ממש על כל הנעשה בתהליך הגירושין. ההורים דואגים להיבטים הכלכליים, הסדרי ראייה ושאר ההיבטים הלוגיסטיים אשר הם חייבים לדאוג להם במסגרת הגירושין, אולם לא טורחים, במרבית המקרים, לבחון את דעתם של הילדים בנוגע לגירושין(Morrison, Fife & Hertline, 2017).